

Рис.2 Структура гривневих кредитів у сільському господарстві за термінами, %

Банки за 2015 -2017 рр. наростили довгострокові кредити, що свідчить про збільшення потенціалу фінансування інвестицій за рахунок банківських кредитів. Якщо загальний обсяг кредитування швидко зростає, то кількість довгострокових кредитів зростає не такими швидкими темпами. Але з кожним роком довгострокові кредити переважають над короткостроковими, а це означає, що сільськогосподарські підприємства все більше удосконалюють свій виробничий потенціал.

Отже, проаналізувавши стан розвитку довгострокового банківського кредитування інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, можна зробити такий висновок: з кожним роком зростає частка кредитів, наданих сільськогосподарському сектору економіки; збільшується і кількість наданих довгострокових кредитів, що свідчить про те, що такі кредити використовуються для фінансування інноваційної діяльності таких підприємств. Дієве фінансове забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств сприятиме покращенню фінансової результативності їх діяльності та підвищенню конкурентоспроможності аграрної галузі.

Список використаних джерел:

1. Федулова Л, Пашута М. Розвиток національної інноваційної системи України // Економіка України. – 2015. – №4. – С. 35-47.
2. Білосор Л.В. Розвиток ринку інноваційної продукції в аграрній сфері: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.02.02 / Л.В. Білосор. –К., 2006.– 21с.
3. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

Химич І.Г., к.е.н., доцент
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль,
Україна

**КРИЗОВІ ЯВИЩА НЕМОЖЛИВО ПЕРЕДБАЧИТИ АБО
ІСНУВАННЯ «ЧОРНИХ ЛЕБЕДІВ» В ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ**

Інколи, коли отримано невідворотний негативний результат, який вже є і крапка, починаємо задумуватися проте, що він якось спливає в підсвідомості як

справді «очікуваний», «невідворотний», «все якраз цьому сприяло», «отриманий як наслідок від певних причин» тощо. Такі негативні результати в науковому просторі отримали назву «чорний лебідь». Чому саме «чорний лебідь», а не якось по-іншому. А, тому, що чорні лебеді в природі існують, вони рідкісні, проте, вони все ж є. Дане явище вперше запропонував та описав Нассім Ніколас Талеб у своїй праці під назвою «Чорний лебідь: Про (не)ймовірне в реальному житті» (2007 р.) [2].

До основних критеріїв, які описують настання події, автор відніс наступні. По-перше, всі події виступають так званою несподіванкою, передусім для експертів тому, що нічого точно не вказувало на те, що трапиться. По-друге, кожна подія тягне за собою певні наслідки, адже, без цього ніяк, оскільки, це взаємопов'язані елементи. І, по-третє, коли подія вже настала, то оглядаючись на минуле, вона виглядає так ніби була досить очікуваною та має цілком логічне пояснення. Так, і з різноманітними процесами, будь вони соціальні чи економічні, політичні чи фінансові тощо, всі вони також існують і підлягають вивченню, дослідженню, аналізу, поясненню та роз'ясненню фахівцями своєї сфери.

Автор даної теорії стверджує, що всі значні, а подекуди, і величні події, які відбулися в світі якраз і являються «чорними лебедями». До них він відносить: Першу Світову війну, розпад РССС, терористичні атаки 11 вересня 2001 року, створення комп'ютера, винайдення Інтернету тощо. Крім цього, Н.Н. Талеб у своїй книзі зазначає, що взагалі саме людство не спроможне здійснити прогноз власного життя на далеке майбутнє, адже, сама впевненість у власних знаннях випереджає самі знання, що створює так звану «надлишкову впевненість».

Також, автор проводить паралель між життям звичайної людини та «життям» суспільства в цілому. Так, якщо взяти до уваги наслідки від подій, які трапляються в житті звичайної людини, то здійснивши аналіз цих наслідків можна побачити певну можливість їхнього настання. Точно так само це стосується і життя суспільства загалом. Певні події просто мали місце бути. Все ніби сприяло їхньому настанню. Адже, як сказано в книзі: те, що спочатку людство взагалі не знало про існування чорних лебедів, а лише про білих, зовсім не означало, що їх не було.

Основну мету, яку автор представив у феномені «чорний лебідь» полягає в тому, що не потрібно вміти прогнозувати різноманітні негативні події на надто довгостроковий термін, адже, як показує життєва практика, це в деяких випадках взагалі неможливо. Потрібно вміти або намагатися зуміти захиститися від уже отриманих наслідків негативної події, яка відбулася; зуміти сформувані певну відносну стійкість до важких наслідків подій; зуміти боротися з наслідками непрогнозованого ризику за допомогою позитивних подій тощо. Тобто, не зациклюватися на негативних сторонах події, адже, вона вже відбулася і все. А, навпаки, зуміти використати «отримані знання» на користь в майбутньому. За словами автора, прогнозування подій на досить довгострокову перспективу є ілюзією, та заважає побачити та усвідомити, ті ризики, які є більш реальнішими та набагато «ближчими».

Що стосується економічних процесів, то «чорні лебеді» найбільше характерні для діяльності банківського сектору та підприємств, що відносяться до торговельної сфери. За фінансовою ознакою, тут присутній найбільший ризик, а, отже, і найбільші втрати. Крім цього, відомо, що якраз саме ці сфери не є постійними. Якраз саме їм притаманний постійний рух на основі адаптації до швидких змін їхнього «середовища існування». Відомо, що саме фінансова сфера була і є найризиковішою в порівнянні з іншими. Ця сфера існує поруч із фінансовими ризиками – це взаємопов’язані та взаємодоповнюючі елементи одного цілого. Одним із найважливіших фінансових показників виступає волатильність, що відображає невідворотну динаміку цін та доходів в часі, а також виступає одним із показників щодо «боротьби» та можливої ліквідації фінансових ризиків.

Найвідоміші з великих світових фінансових та економічних криз, які можна охарактеризувати як «чорні лебеді» відображені на рис. 1 [1].

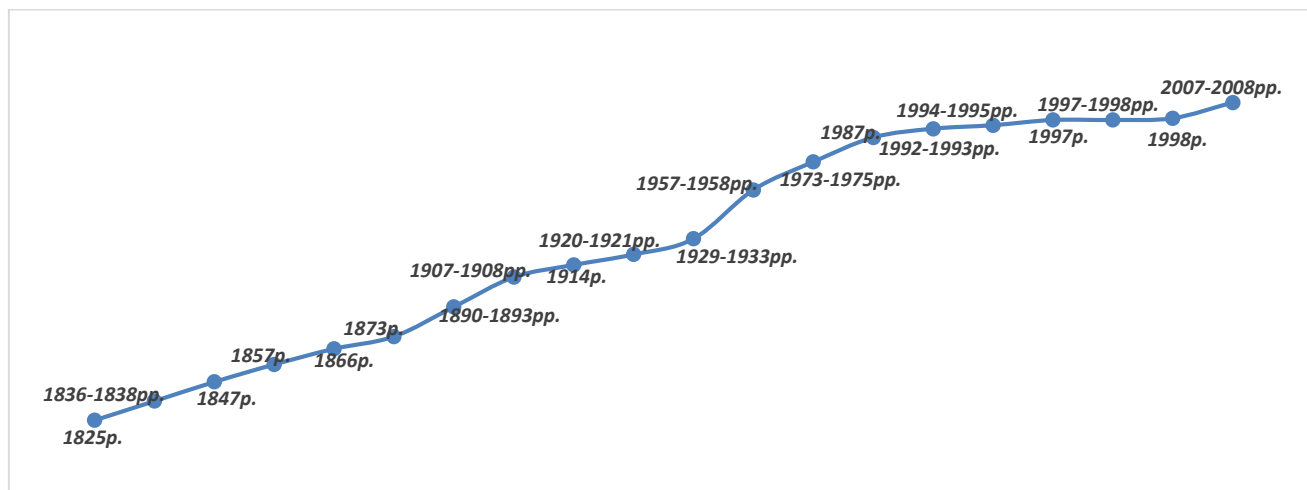

Рис. 1. Періоди великих світових фінансових та економічних криз

Боротися проти «чорних лебедів» неможливо, та й непотрібно. Необхідно вміти не боротися, а підлаштовуватися під невідворотність подій, зуміти «втриматися на плаву» перетворюючи невдачі на можливості.

В конкурентному середовищі «виживають» не найсильніші, а найсміливіші та найкмітливіші. Тому, що запроваджувати новинки на ринки збуту в сучасному світі дуже непросто. Подекуди, це дуже складна та надто ризикова справа. Крім цього, потрібно зуміти враховувати зміни потреб суспільства, які є нічим іншим як відображенням «боротьби поколінь», що є надзвичайно потужним фактором, який передуює змінам в різних сферах суспільства.

Список використаних джерел:

1. Історія світових криз: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://istoriya_svitovih_finansovih_kriz.com.ua.
2. Нассім Ніколас Талеб. Чорний лебідь: Про (не)ймовірне в реальному житті. – К.: Наш Формат, 2017. – 392 с.